

Секція: Освітні технології та інновації.

Линчак О.В.

*д.б.н., с.н.с., проф. кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПНУ
м. Біла Церква, Україна*

ЦІННІСТЬ ЗДОРОВ'Я ЯК ОСНОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ В СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Забезпечення здоров'я населення залишається основним завданням кожної держави та загалом усієї світової спільноти. Особливо це актуально сьогодні для України, коли соціально-економічні негаразди лише посилюються під час війни. На цьому тлі здоров'я, яке за визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я є «станом повного соціального, духовного та фізичного благополуччя, а не лише відсутністю хвороб і фізичних вад», виступає однією з основних життєвих цінностей, а необхідність його збереження та відновлення є аксіомою.

Передбачення та запобігання розвитку негативних подій в приватному та громадському житті потребує від людини певного рівня освіти, культури мислення, високого ступеню розвитку її особистості. Запорукою виживання та післявоєнного відтворення з подальшим процвітанням є лише фізично та психічно здорове населення, що відтворюється у поколіннях. Особливо це актуально на сьогодні, де на фоні зниження чисельності населення (як за рахунок міграції, так й за рахунок значного перевищення кількості померлих над кількістю народжених) в умовах дії хронічного дистресу, відмічається погіршення стану здоров'я населення, в т.ч. дітей і молоді.

За даними Українського інституту майбутнього серед основних викликів державній політиці в Україні будуть і вже є поряд з депопуляцією населення

розбалансованість ринку праці, яка буде помножена на колосальний дефіцит робочих рук. Все це буде на фоні збільшення дефіциту пенсійного фонду, зростання демографічного тягаря на населення працездатного віку та підвищення навантаження на систему охорони здоров'я. Зменшення кількості дітей та підлітків створить виклики для системи освіти та подальшого поповнення когорти фахівців різних галузей. Катастрофічність ситуації посилюється на фоні деградації системи освіти та наукової школи, що відбувалося в т.ч. і за рахунок незворотної міграції низки освітян та науковців.

Так як в умовах війни та повоєнного відновлення в Україні актуально і важливо відновлення престижності виробничих професій, то варто відмітити значний внесок у цей процес майстрів виробничого навчання. Професійний розвиток останніх передбачає здатність вживати заходи для збереження фізичного та психологічного здоров'я. Як свого, так і своїх учнів. Серед основних знань визначені: правила трудового розпорядку, тривалість робочого часу та часу відпочинку та ознаки фізичного і психічного здоров'я. А основні вміння і навички потрібні для раціонального розподілу робочого навантаження, запобіганню перевтомі, можливості відстежувати стан фізичного і психічного здоров'я та організувати комфортне робоче місце.

На сьогодні в умовах зміненого навколишнього середовища та хронічної дії стресу під час війни здоровязбережна компетентність (здатність планувати і реалізовувати свою життєдіяльність у спосіб, сприятливий для здоров'я і безпеки самої людини та її соціального оточення) повинна бути пріоритетною поряд з іншими компетентностями, які визначені у Професійному стандарті «Майстер виробничого навчання» (Наказ Міністерства економіки України № 430-21 від 17.08.2021 р.).

Беззаперечно, що майбутнє нації залежить від підростаючого покоління. А майбутнє нашої країни та її повоєнне відновлення залежить не лише від рівня підготовки майбутніх фахівців, але і від рівня їх здоров'я, оскільки саме він буде забезпечувати економічні надбання в державі, її розвиток та національну безпеку. З метою нівелювання загроз здоров'ю, які виникають сьогодні, всі дії

повинні бути спрямовані на профілактику хвороб та збереження і зміцнення здоров'я і мають супроводжувати людину протягом усього її життя та розглядатися як інвестиції у здоров'я. При цьому, перш за все, необхідна доступність до заходів зміцнення здоров'я, профілактики захворювань та їх лікування.

Склад і розміри впливу можливих чинників на формування здоров'я населення свідчать, що, незважаючи на вагомість якості та доступу до медичної допомоги, вирішальним у цьому процесі є спосіб життя. Запропонована ВООЗ вже не одне десятиліття назад стратегія зміцнення здоров'я (health promotion) передбачає надання окремим індивідам і групам осіб можливості контролю за чинниками, які формують здоров'я. Стратегія заснована на принципах турботи кожного про своє здоров'я; спільних дій щодо допомоги іншим; здорового оточення. Вона є прикладом міждисциплінарного, міжгалузевого підходу до вирішення проблеми, а її впровадження вимагає участі широких верств суспільства, посилення роботи служб охорони здоров'я та активної залученості освітян. Серед умов збереження і покращання здоров'я майбутніх фахівців є, перш за все, визнання цієї проблеми найбільш пріоритетною та об'єднання зусиль різних верств суспільства для її вирішення. Суспільству необхідно створити оточення, яке би сприяло здоров'ю людини і дозволяло їй вибрати здоровий спосіб життя. Поряд з посиленням профілактичної спрямованості вітчизняної медицини нагальною є потреба у підвищенні рівня освіти, яке визнано найкращим способом формування здорового (у фізичному і психічному розумінні) суспільства (World Health Report, 2002). І саме системний підхід до вирішення проблеми на всіх рівнях дозволить навіть при песимістичних демографічних прогнозах забезпечити збереження людського капіталу України в умовах війни та повоєнного відновлення.